

PRIE LIGONIO PATALO - DVASINIAI KONSULTANTAI

Medikai teigia, jog dvasingumas yra neatsiejamas nuo sveikatos sąvokos. Daugelis dvasingumą laiko sėkminga priemone kovojant su sunkiomis ligomis, netektimi, mirties baime.

Sunkiai sergantys žmonės iš aplinkos reikalauja daugiau pagalbos ir supratimo. Gydytojai ar slaugytojos turi per mažai laiko guosti ligonius, jų artimuosius. Dažnai ir patiems medikams reikia to tvirto dvasinio palaikymo sunkiame jų darbe.

Užpildyti šią spragą pasirenę Klaipėdos universiteto Pedagogikos fakulteto Katechetikos katedroje (vadovas mons. prof. Arvydas Ramonas) rengiami dvasinio konsultavimo ir asistavimo magistrantai. Tai vienintelė mokymo įstaiga šalyje, palyginus neseniai pradėjusi rengti tokius specialistus, kurių Lietuvoje iki šiol nebuvo. Baigusieji šias studijas, trunkančias dvejus metus, gali dirbti įvairiose ligoninėse, senelių namuose, psichologinės pagalbos ir krizių centruose, priklausomybės ligų gydymo įstaigose, mokyklose, laisvės atėmimo vietose ir kt.

Beje, ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse dvasinio asistavimo paslaugos yra naujas, bet augantis reiškinys.

Klaipėdos medicininės slaugos ligoninėje praktiką atliko trys šios studijų krypties magistrantai, kurie sutiko pasidalinti savo išpūdžiais po akistatos su slaugos ligoninės pacientais, kurių didžioji dauguma – garbaus amžiaus pasiligoję žmonės. Ne vienam jų ši ligoninė – paskutinioji gyvenimo stotelė.

Mokosi ir kunigai

”Daktarai gydo žmogaus kūną, o mes – žmogaus dūšią. Kai nuo dūšios žmogui nusirita tas sunkus akmuo, jam ir išsigydyti lengviau sekasi, ir sumažėja nerimo, baimių po traumų ar traumuojančių įvykių. Antai žmogus dėl amputuotų galūnių jaučiasi bevertis, net nori kilpą užsinerti, kad nebūtų našta savo šeimai. Sakau, žmogau, kam tu nori skaudinti savo artimuosius, jie džiaugiasi, kad tu esi gyvas, leisk jiems pasirūpinti tavimi”, - pasakojo vienas iš praktikantų pranciškonų vienuolis, kunigas Juozapas Marija.

Dar sunkiau, anot vienuolio, prakalbinti tuos žmones, kurių ligos veda ne į išgyjimą, o į gyvenimo pabaigą.

“Kitą kartą ir artimieji bijo apie tai su ligoniu kalbėtis, dažnai jam sako, kad viskas bus gerai, tu pasveiksi. Deja, nuo senatvės nepasveikstama. Kaip tik reikia su ligoniu kalbėti apie gyvenimo pabaigą, susitaikymą, jam tai yra labai svarbu. Aišku, tokios temos nėra lengvos, ne kiekvienas tai gali, tam reikia ruoštis, reikia žinių. Tad džiugu, kad Klaipėdoje atsirado galimybė mokytis šios disciplinos, psichologinių, dvasinių dalykų, nes tai tikrai reikalinga žmonėms”, - kalbėjo kunigas Juozapas Marija, atvažiavęs studijuoti į uostamiestį iš Vilniaus. Dvasininko nuomone, labai gerai, jog mokytis tikėjimo tiesų gali ir pasauliečiai.

“Visuomenė yra įpratusi, kad ne kas kitas, tik dvasininkas, gali ateiti pas ligonį ir, kaip jam ir pridera, kalbėti apie Dievą, aną pasaulį. Ir iš tiesų, pamatę dvasininką ligoniai lengviau kalba, pasipasakoja, bet kartais jauti, kad žmogus šneka su kunigu vien dėl to, kad taip reikia, kad kunigo tokia misija kalbėti, atėjus prie mirštančiojo patalo. Todėl kartais norisi ateiti pas ligonį paprastai apsirengus, kad panaikinti tą tarpusavio atstumą ir parodyti ligoniui, kad jis ir su paprastu žmogumi gali kalbėtis apie kančią, mirtį...Labai svarbu kalbėti. Iš pradžių ligoniams gal nedrąsu atsiverti, tačiau vėliau jie labai laukia mūsų, džiaugiasi, kad ateiname, kalbiname. Žmonės yra protingi, kai garsiai pradeda šnekėti apie savo problemas, jie patys greitai randa teisingą sprendimą, jiems nereikia kaišioti savo patarimų, kaip pasielgti. Kol neišsikalba, gyvena nežinioje ir baimėje dėl ateities”, - pasakojo kunigas Juozapas Marija.

Nuoširdus pokalbis – lyg vaistas

Kartu su pranciškonų vienuoliu praktiką Klaipėdos medicininės slaugos ligoninėje atlikusios Silvija Jonušaitytė ir Akvilė Lukaševičiūtė taip pat džiaugėsi savo pasirinkimu tapti dvasinio konsultavimo specialistėmis.

“Mus labai gerai priėmė šioje ligoninėje – tiek darbuotojai, tiek ligoniai. Čia graži aplinka, patogios palatos su dušais pacientams, gera ventiliacija, nėra blogo kvapo, nors gulinčių ligonių matėme labai daug. Nėra lengva prakalbinti žmogų. Ateini į palatą, o jis sako: aš neturiu jokių problemų, nes esu senas ir greitai mirsiu. Padrąsini, pajuokauji, pradedi kalbėtis ir staiga paaiškėja, kad žmogus gyvena didelėje baimėje. Jis bijo to momento, kaip reikės išvažiuoti iš slaugos ligoninės, kurioje yra gerai prižiūrimas, globojamas, slaugomas.

Nes namuose bus vienas. Arba guli ligonis įsitempęs, piktas, neramus. Pasirodo, nespėjo namuose susitvarkyti kažkokių reikalų. Prasta paciento psichologinė būklė labai sunkina gydymo procesą. Tačiau pasidalina žmogus tomis savo problemomis ir ilgainiui imi pastebėti, kaip jis keičiasi, kol galop randa jam priimtina išeitį. Paskui mums dėkoja, kad atėjome, laukia vėl”, - praktikos įspūdžiais dalijosi Silvija ir Akvilė. Silvija – šilutiškė, Akvilė mokyti atvyko iš Kauno.

“Ligoninėje per praktiką susidraugauji, prisijaukini žmogų ir reikia išvykti. Dvasinio asistavimo rezultatus galima būtų analizuoti tik po ilgesnio laiko, kai ligoninėse dirbs daug tokių specialistų kaip mes ir jau bus dirbė ne po vienerius metus. Užsienyje įprasta, jog ligoninėse, o ypač palaikomojo gydymo ir slaugos vienoje komandoje su gydytoju, slaugytoju dirba ir dvasinis konsultantas. Beje, ten dirba daug savanorių.

Ir pas mus reikėtų skatinti savanorystę šioje srityje. Dabar gi valdžia sako: nėra pinigų psychologams slaugos ligoninėse. Dvasinio palaikymo ligoniams labai trūksta, Ir ypač vakarais, kai nutyla šurmuly, namo išeina artimieji, lieka budinčios slaugytojos. Ligoniai lieka vieni su savo mintimis ir savo baimėmis, o pasikalbėti nėra su kuo. Ir tada visi kaip susitarę pradeda šaukti slaugytojas, nori, kad jos bent už rankos palaikytų, pasikalbėtų”, - kalbėjo kunigas Juozapas Marija.

Pagalbos reikia ne tik ligoniams

Dvasiniai konsultantai pastebėjo, kad psichologinės pagalbos dažnai prireikia ne tik ligoniams, bet ir jų artimiesiems, patiems medikams. “Bendravau su motina, kuri jau pusantrų metų kasdien lanko komoje gulintį savo sūnų. Ji tiki, kad jis atsikels, ir kasdien nusivilia. Motiną vis labiau apima neviltis. Arba ateina vyras, kurio žmona guli sunkios ligos patale ir jau nebeapsveiks. Matosi, kad jis ima apsileisti, piktnaudžiauti svaigalais, jam reikalinga dvasinė pagalba. Manau, jog būtinai turėtų būti periodiškai teikiama psichologinė pagalba slaugytojoms ir gydytojams, kuriems nuolatos savo darbe tenka susidurti su mirtimi. Juk tai nėra lengva pakelti nė vienam žmogui,”- įsitikinęs kunigas Juozapas Marija.

“Prieš įvedant dvasinio konsultavimo magistrantūros studijas kunigas Arvydas Ramonas, Katechetikos katedros vedėjas, lankėsi pas mus ligoninėje ir tarėsi, ar bus reikalingi tokie specialistai. Ir tuomet, ir dabar sakome: jie mums labai reikalingi”,- tvirtino Klaipėdos medicininės slaugos ligoninės vyriausioji gydytoja prof. Danguolė Drungilienė. - Tokioje ligoninėje kaip mūsų, kur teikiamos slaugos ir palaikomojo gydymo, paliatyviosios slaugos paslaugos, taip pat ligoninių onkologiniuose skyriuose būtinai reikalingi psichologai, dvasiniai konsultantai.

Išgirdę, kad praktiką ligoninėje pradeda Katechetikos katedros išugdyti dvasiniai konsultantai, ligoninės medikai vienu balsu sako: kaip gerai...

Medikai patenkinti, nes šie specialistai suteikia mūsų pacientams taip reikalingą emocinę pagalbą. Daugelis pacientų yra vyresnio amžiaus, tikintys žmonės. Ligoninės medikai turėtų patys daugiau bendrauti su pacientais, tačiau nespėja - krūviai dideli, daug pacientų. Jau į ligoninę trečioji laida dvasinių konsultantų atėjo atlikti praktikos. Psichologų samdyti neturime iš ko – slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos įkainis yra pats mažiausias, sunku prisikviesti specialistus. Iš Ligonijų kasos mums skiriamas finansavimas yra keturis kartus mažesnis už įprastos ligoninės terapijos skyriaus, nors paslaugos – pacientų slauga bei gydymas - yra praktiškai tokios pat. Politikai kažkodėl galvoja, jei žmogus yra neįgalus, atsidūręs jau paskutinėje savo gyvenimo stotelėje, ką jam čia jau bepadėsi. Manau, čia tik laiko klausimas, kada atsiras dvasiniai konsultantai visose Lietuvos ligoninėse”, - įsitikinusi prof. D. Drungilienė.

Hospisas – paskutinė stotelė

Klaipėdos medicininės slaugos ligoninėje yra 10 paliatyviosios pagalbos lovų. Tačiau, pasak vyriausiosios gydytojos prof. D. Drungilienės, tokio dydžio miestui kaip Klaipėda tai yra labai mažai. “Poreikis tokių paslaugų yra labai didelis. Onkologiniai ligoniai, skausmų surakinti ligoniai guldomi tuoj pat, nėra jokių eilių, nes pagalba jiems reikalinga čia ir dabar. Kitiems tenka ir palaukti. Pacientams, sergantiems nepagydomomis ligomis yra teikiama ne tik medicininė pagalba, bet ir simptomų kontrolė. Kuomet žmogui nustatyta diagnozė, kad intensyvus gydymas (chirurginis, spindulinis ar chemoterapinis gydymas) duos organizmui daugiau žalos negu naudos, lieka simptomų kontrolė – kad žmogus nugyventų likusį gyvenimą kokybiškai, be skausmo”, - kalbėjo prof. D. Drungilienė. Jos teigimu, ekspertai, neseniai vertinę ligoninės teikiamas paliatyviosios slaugos paslaugas, teigiamai įvertino ligoninėje taikomą skausmo kontrolę.

Be kita ko, ekspertai pažymėjo, kad paliatyvioji slauga nepilnavertė tol, kol nėra psichologo ar dvasinio konsultanto.

“Tačiau iš tų lėšų, kurios skiriamos paliatyviajai pagalbai teikti mes neišsimokame net atlyginimo esamam personalui. Užsienyje šiam tikslui skiriama šimtąkart daugiau lėšų. Nors paliatyvioji slauga sveikatos apsaugos sistemoje tebėra podukros vietoje, tikimės, kad naujajame pastatėlyje ligoninės kieme kada nors ir mes įkursime hospisą. Teko lankytis hospisuose Jungtinėje Karalystėje. Juose sukurta jauki namų aplinka, žmonės gali čia atsivežti daiktų iš savo namų, atkeliauja net su savo keturkojais augintiniais. Veikia ne tik suaugusiųjų, bet ir vaikų hospisai.

Paliatyvioji pagalba teikiama ne tik ligoniui, bet ir visai šeimai. Ir net tada, kai ligonis iškeliauja, jo artimiesiems netektį padeda įveikti psichologai ir dvasininkai. Ten yra sakoma, kad mirštantis žmogus yra dar gyvas žmogus, todėl mūsų pareiga yra suteikti jam visokeriopą pagalbą. Mes savo ligoninėje irgi nevartojame žodžio “mirė”. Sakome, kad išėjo...”- pasakojo prof. D. Drungilienė.

Informacija

Hospisas – namai, kur vyrauja meilė, gėris ir viltis, kur ligonius apgaubia psichologų, dvasininkų, gydytojų, slaugių rūpestingumas, dvasinė ir medicininė globa.. Ligoniais rūpinamasi pagal jų sveikatos būklę: jų namuose arba hospise. Dvasininkų tikslas – padėti ligoniui ir jo artimiesiems kartu iškęsti tą skausmingą laikotarpį, drauge būti pasirengus susitaikyti su likimu.

Jolanta Beniušytė

Autorės nuotr.

Pranciškonų vienuolis kunigas Juozapas Marija, dvasinio konsultavimo specialistės Akvilė Lukaševičiūtė ir Silvija Jonušaitytė, Klaipėdos medicininės slaugos ligoninės vyriausioji gydytoja prof. Danguolė Drungilienė aptarė dvasinių konsultantų praktikos ligoninėje rezultatus.

Straipsnis publikuotas laikraštyje „Banga“

Nuoroda: <http://www.gargzdai.lt/prie-ligonio-patalo-dvasiniai-konsultantai/>